



12.3.2025

Eduskunnan perustuslakivaliokunta
PeV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö 21.2.2025,

Tietosuojavaltuutetun lausunto perustuslakivaliokunnalle hallituksen esityksestä HE vp. 190/2024 eduskunnalle laeiksi ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain, puoluelain, vaalilain sekä kansalaisaloitelain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on pyytänyt tietosuojavaltuutetun toimistolta asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä HE vp 190/2024 eduskunnalle laeiksi ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain, puoluelain, vaalilain sekä kansalaisaloitelain 10 §:n muuttamisesta. Kiitän mahdollisuudesta lausua asiassa.

Ehdotuksen tavoitteet ovat erittäin kannatettavia ja suhtaudun myönteisesti ehdotukseen kokonaisuutena.

Olen lausunut asiakokonaisuudesta aiemmin oikeusministeriölle 21.7.2022 ja perustuslakivaliokunnalle 13.2.2023. Suhtauduin lähtökohteisesti pidätyvästi tuolloin varsin laajaan Valtiontalouden tarkastusviraston vertailutietojen saantia koskevaan ehdotukseen ja kiinnitin huomiota siihen, että siltä osin, kun esitysluonnoksessa on kysymys Valtiontalouden tarkastusviraston uusista tiedonsaantioikeuksista sekä yksityishenkilöiden ehdokkaille antaman vaalirahoituksen julkistamisesta 800 euron tai 1500 euron ylittäviltä osin, oli tarpeellista yksityiskohtaisemmin arvioida, miten henkilötietojen suojaan liittyvät kysymykset huomioidaan esityksessä. Nyt käsillä olevassa uudessa esityksessä Valtiontalouden tarkastusviraston vertailutietoja koskevista tiedonsaantioikeuksista on luovuttu.

Uudella lainvalmistelukierroksella, 18.6.2024 päivättyssä lausunnossani oikeusministeriölle tämän hallituksen esityksen luonnoksesta toin uudestaan esiin erityisesti sen, että esityksessä on arvioitava sen vaikutukset henkilötietojen suojalle siltä osin, kuin on kysymys lainanantajina toimivien yksityishenkilöiden nimien julkaisemisesta. Tämän perusteella hallituksen esityksen lukuun 10 (Suhde perustuslakiin ja sääätämisjärjes-



tys) tehtiin tarkennus ja ehdotus on tältä osin kehittynyt oikeaan suuntaan, joskin vaikutusarviointi olisi nähdäkseni voinut olla kattavampikin. Olisi hyödyllistä, jos perustuslakivaliokunta voisi mietinnössään esimerkiksi antaa esimerkkejä tilanteista, joissa voidaan katsoa olevan kyse ehdotuksessa tarkoitetusta välttämättömyydestä. (vrt. PeVL 48/2018 vp)

Pidin lausunnossani oikeusministeriölle myös tärkeänä, että poliittisen mainonnan avoimuudesta ja kohdentamisesta annetun EU-asetuksen (EU) 2024/900 (ns. pol.ads-asetus) edellyttämän kansallisen täytäntöönpanon ja tämän nyt käsittelyssä olevan kokonaisuuden valmistelussa varmistetaan, että esitys on yhdenmukainen pol.ads-asetuksesta tulevien velvoitteiden kanssa.

Pol.ads-asetuksen 2 artiklassa todetaan, että asetus ei vaikuta poliittisten mainosten sisältöön eikä unionin tai kansallisiin sääntöihin, joilla säännellään muita kuin tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvia poliittisen mainonnan näkökohtia, *mukaan lukien säännöt poliittisen kampanjoinnin järjestämisestä, rahoituksesta ja toteuttamisesta*, säännöt poliittista mainontaa tiettyinä ajanjaksoina koskevista yleisistä kielloista tai rajoituksista ja tapauksen mukaan säännöt vaalien kampanja-ajosta.

Kuitenkin asetuksesta aiheutuvat poliittisen mainonnan avoimuutta koskevat velvoitteet ovat nähdäkseni läheisessä yhteydessä vaalirahoitusilmoituksia koskeviin velvoitteisiin. EU-asetus tulee kokonaisuutena sovellettavaksi hyvin pian nyt käsillä olevan lainsäädäntöesityksen mahdollisen voimaantulon (1.7.2025) jälkeen, sillä asetusta aletaan soveltaa pääosin 10.10.2025.

Esityksessä onkin todettu, että pol.ads-asetuksen kansallinen valmistelu täytäntöönpanoon liittyen on käynnissä ja tunnistettu alustavasti ainakin se, että puoluelakiin ja lakiin ehdokkaan vaalirahoituksesta voitaisiin mahdollisesti lisätä viittaus asetukseen ja poistaa tarvittavilta osin asetuksen kanssa päällekkäin menevä kansallinen vaalimainoksen maksajaa koskeva sääntely.

Käsittääkseni tällä viitataan ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain 4 §:n 5 momenttiin, jonka mukaan ehdokkaan, ehdokkaan tukiryhmän ja muun yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimivan yhteisön on huolehdittava, että vaalikampanjaan kuuluvasta tai sitä tukemaan tarkoitetusta maksullisesta mainoksesta käy ilmi mainoksen maksaja. Pykälän mukaan yksityishenkilön nimeä ei saa kuitenkaan julkistaa ilman hänen nimenomaista suostumustaan, jos hänen maksamansa mainoksen arvo on kuntavaaleissa pienempi kuin 800 euroa taikka eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa, aluevaaleissa tai europarlamenttivaaleissa pienempi kuin 1 500 euroa. Pääpiirteittäin samansisältöinen velvoite löytyy puoluelain 8b §:n 5 momentista velvoittaen puoluetta ja puolueyhdistystä.



Pol.ads-asetuksessa ei vaikuta olevan euromääräisiä alarajoja mainoksen "rahoittajan" ilmoittamiselle, mutta yksityishenkilön ja rahoittajan määritelmässä ja logiikassa voi olla eroavaisuuksia, joiden vaikutukset nykyiseen ehdokkaan vaalirahoitusta koskevaan lakiin ja puoluelakiin on tarpeen arvioida, kuten esityksessä on tunnistettu.

Allekirjoitus

Anu Talus
Tietosuojavaltuutettu

Nina Jokela
Ylitarkastaja

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi tarkistaa tarvittaessa tietosuojavaltuutetun toimiston kirjaamosta.

Yhteystiedot

Tietosuojavaltuutetun toimisto
Sähköposti: tietosuoja@om.fi
Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki
Puhelinvaihte: 029 566 6700
Verkkosivut: tietosuoja.fi

Digital PDF Signature / Digitaalinen PDF-allekirjoitus

Nina Jokela

Ylitarkastaja

Tietosuojavaltuutetun toimisto

nina.jokela@om.fi